

# OLCSÓ

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK**  
 Helyben házához kora: Vidékre postán szállítva.  
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona  
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona  
 Egyes szám ára 16 fillér.

**Politikai napilap**

**SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:**  
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.  
 A szerkesztőség kéziratok vizs- \*Előfizetések és hirdetések a  
 zsaadására nem állalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

## A haszonbéri összegek birói felemelése.

A „Gazdaszövetség” című folyóirat legutóbb a következő, a jól érte-  
 sülttség valószínűségével biró közle-  
 ményt hozta:

„A földmivelésügyi és igazságügyi mi-  
 niszterek foglalkoznak azzal a kérdéssel,  
 hogy a gyökeresen megváltozott viszonyok-  
 hoz képest olcsón kiadott földbérletek ára  
 állami beavatkozással szabályoztassék. Még  
 nincs tisztázva, vajjon a szóbanforgó tervezet  
 rendelet vagy törvényjavaslat formájában  
 fog-e intézkedni a földbérletek árának új  
 szabályozásáról, de a tételes intézkedések  
 olyanoknak látszanak, amelyek alighanem  
 közmegnyugvást fognak kelteni. A tervezet  
 szerint nem lesz általános százalékemelés,  
 hanem döntőbíróóságok fognak alakulni, me-  
 melyek minden egyes panaszt különállóan fog-  
 nak megvizsgálni. E bíróságba egy tagot a  
 panaszt tevő birtokos (bérbeadó) s egy ta-  
 got a bérlet nevez meg, az elnöki tisztelet pe-  
 dig hivatalos biró tölti be. A bíróság az ösz-  
 szes körülmények mérlegelésével dönt, de ha  
 az esetleg marasztalt bérlet nem nyugodnék  
 meg a hozott ítéletben, joga lesz a bérletet  
 hat hónapra felmondani. A rendelet hatálya  
 étesülésünk szerint az 1917 októberig kötött  
 bérleti szerződésekre fog kiterjedni.”

Ez is egy olyan rendelet lesz, melyre  
 már régen szükség volt.

A háboru a vele járó gazdasági  
 hullámzásokkal kapcsolatban sok min-  
 denre megtanított bennünket. Annyi  
 ide-oda tolódás történt az értékek kö-  
 rül, hogy a háboru előtti viszonyok ma  
 már egyszerűen anakronizmusok. Ugy-  
 tűnnek föl előttünk, mint valami özön-  
 víz előtti csodaállatok, melyek a mai  
 viszonyok közzé semmiképp sem ille-  
 nek. Az államhatalomnak kell közbe-  
 lépnie és a mai helyzetnek többé meg  
 nem felelő jogi lekötöttségeken az ál-  
 lamhatalomnak kell segítenie.

Ilyen, a mai viszonyoknak megfe-  
 lelő szabályozást igényelnek a háboru  
 előtt vagy a háboru első éveiben  
 kötött haszonbéri szerződéses viszonyok is.

A háboru előtt kötött haszonbéri  
 szerződések az akkori forgalmi értéke-  
 ken, a 20 K-ás buzaáron, 400 K-ás  
 jászágáron stb. alapultak. Ezek tehát  
 semmiféle arányban sem állhatnak a  
 mai 90 K-ás buzaárral és a 4000 K-ás  
 jászágárral. Az élet az egész vonalon  
 megdrágult. Ha valaki a háboru előtt  
 valami kisebb birtokát mondjuk 10-20  
 ezer koronáért haszonbérbe adta, ez  
 tisztességes jövedelem volt. Ma minden  
 jobb gyári munkás megkeres ugyan-  
 annyit.

Nem felelnek meg a régi haszon-

bérek az ingatlan mai értékének sem.  
 Ma a földbirtok értéke a háboru előtti  
 értéknek háromszorosa, ennek az ér-  
 téknek jelentkeznie kellene a haszon-  
 bérben is, ami azonban nem történik  
 meg. A földtulajdonosok kiadásai el-  
 lenben a drágaság növekedésével fo-  
 kozatosan szaporodtak. Behozták a  
 jövedelmi és vagyonadót, közeledik az  
 egyszeri vagyonelvonás, mindezek a  
 folyton fokozódó terhek a földtulajdo-  
 nost sújtják a nélkül, hogy — ha bir-  
 toka haszonbérbe van adva — meg-  
 felelő módon igyekezhetnék a terhek  
 elviselésére berendezkedni. Vannak  
 olyan esetek is, mikor erdők, szőlő-  
 birtokok vannak haszonbérbe adva.  
 Kétségtelen, hogy a régi szerződés a  
 mai 80 K-ás tűzifa és 1000 K-ás borár  
 mellett kiáltó anakronizmus és a föld-  
 tulajdonosra nézve igazságtalanság.

Ezek az olcsó haszonbérek és a  
 megélhetési viszonyok súlyosbodása  
 okozták aztán azt, hogy a földtulajdo-  
 nosok jó része inkább eladta birtokát,  
 többnyire a jelenlegi olcsó haszonbér-  
 lőnek.

A földnek ez a tulságos megmoz-  
 dulása azonban egyenesen nemzeti ve-  
 szedelem, mert még jobban tönkreteszi  
 a magyar középosztályt és alkalmat ad  
 arra, hogy nem kívánatos elemek tele-  
 püljenek helyükbe.

Állanak ezek nemcsak a háboru  
 előtt, hanem a háboru első éveiben,  
 körülbelül 1917 őszéig kötött szerző-  
 désekre is.

Haszonbérőink a háboru elején  
 valósággal fejüket vesztették. A meg-  
 üresedő bérbirtokokra haszonbérő egy-  
 szerűen nem jelentkezett. Később a  
 haszonbérők spekulálni kezdtek: az  
 1915 óta emelkedő jászágárak arra  
 csábították őket, hogy jászágaikat, fel-  
 szerelésüket minél drágábban eladják,  
 ezért haszonbérleteiktől igyekeztek min-  
 den áron megszabadulni. Miniszteri  
 rendelettel kellett kényszeríteni őket  
 arra, hogy haszonbérleteikben benne  
 maradjanak.

Még akkor is akadt köztük nem  
 egy, aki mindenféle fuffanggal igye-  
 kezett a miniszteri rendelet paragra-  
 fusai közt kisiklani, a haszonbérlettől  
 szabadulni és a birtokot a tulajdonos-  
 nak a nyakába varrni, csináljon az  
 vele felszerelés, jászágállomány nélkül,  
 amit tud.

Természetes dolog, hogy az így  
 kiszökött haszonbérő helyett a tulaj-  
 donos megint csak Olcsó Jánost vagy  
 Olcsó Jakabot kaphatott haszonbérő-  
 nek.

Most a viszonyok változtak. Igaz,  
 hogy a munkabérek emelkedtek, a  
 gazdasághoz szükséges eszközök stb.  
 megdrágultak, de viszont az állatárak  
 sohasem képzelt magas árakat értek  
 el, a termények ára is emelkedett, a  
 haszonbérők tehát olyan haszonhoz  
 jutnak, mely az eredeti, régi haszon-  
 bérekkel semmiféle arányban sincs,  
 méltányos dolog tehát, hogy az arány  
 a haszonbérő haszna, a föld értéke és  
 a haszonbér közt helyreálltassék és a  
 földtulajdonos is ismét abba a hely-  
 zetbe kerüljön, melyben a szerződés  
 megkötésekor az akkori viszonyokhoz  
 képest volt.

A rendelet megjelenése sürgős  
 szükség. Most csak az a kívánatos,  
 hogy hozzáértő, gyakorlati emberek a  
 viszonyok ismerete alapján készítsék  
 és ne késlekedjenek vele sokáig.

## Városi alkalmazottak szervezkedése.

Nagy szervezkedés megy végbe az egész  
 országban. A tisztviselők érzik, hogy kíván-  
 ságaikat, amelyek megvalósítását a háboru  
 mind sürgösebbé tette, csak szervezkedéssel  
 tudják napirendre hozni s megvalósítani. —  
 Szervezkednek az állami tisztviselők a külön  
 státusért s egybefognak a törvényhatóságok  
 is a szolgálati pragmatikáért, nehogy a pro-  
 tekció révén állandóan háttérbe szoruljon a  
 tehetséges, munkás tisztviselő s elveszítse  
 munkakedvét, egészségét és jogos előrehala-  
 dását az, akit megillet.

A városi alkalmazottak országos szövet-  
 séget akarnak létesíteni s a szegedi gyűlés  
 ezirányban átiratot is intézett Nagyvárad vá-  
 ros alkalmazottaihoz, hogy alkossák meg az  
 országos szövetség helyi szervezetét. A meg-  
 keresés a számvevőséghez került, ahonnan  
 felküldték az árvaszékhez. Ott Doszpoly De-  
 zső dr árvaszéki ülnök vette kezébe az ügyet  
 s kibocsátotta a meghívót, amely szerint a  
 városi tisztviselők ma délelőtt 10 órakor  
 tartják meg szervezkedő összejövetelüket a  
 városi házában.

A gyűlés vezetését Rimler Károly pol-  
 gármester elvállalta s a főtisztviselők, osz-  
 tályvezetők is megjelennek a gyűlésen.

Eddig 136 város fogadta el a szervez-  
 kedés gondolatát, amely a szolgálati prag-  
 matika megalkotását, a tisztviselői független-  
 ség biztosításának törvényhozási uton való  
 rendezését kívánja.

A közigazgatási tisztviselők helyzete ma  
 a legkevésbé kedvezőtlen és anyagilag sem  
 bátorító az új nemzedékre. Ezért a szervez-  
 kedés gondolata az egyetlen, amely számukra  
 kivezető utat mutathat a mai szomorú hely-  
 zetből.

## Kétszázézer korona alaptőkével indul meg a Népszövetségi Hangya Szövetkezet.

Tegnap tartották újabb értekezletüket a Népszövetségi Hangya Szövetkezet alapítói. Ezen az értekezleten mindenképp azt az örömdetes tényt konstatálták, hogy, az eddigi jelentkezésekből ítélve, a szövetkezet aug. 20-án legalább 200,000 korona alaptőkével fog megindulni.

Erre a nagy érdeklődésre való tekintettel kimondták az alapítók, hogy aug. 1-től kezdve a megalakulásig új tagok csak úgy jelentkezhetnek, ha legalább két üzletrészt jegyeznek. A régi jelentkezések érvényesek egy üzletrészre is. Óhajtható, hogy a régi tagok is lehetőleg emeljék fel jegyzéseiket, tehetségükhöz képest, mivel a szövetkezet a

Hangya közvetlen ellenőrzése alatt állván, a befektetett tőke kamatozása biztosítva van.

*Felhívják az összes gyűjtők, hogy taggyűjtő ivaikat holnap, hétfőn d. e. 9—12 és d. u. 3—6 óra közt a Népszövetségi Hittelszövetkezetben bemutatni és az eddigi eredményt bejelenteni szíveskedjenek.*

A taggyűjtő urakat kéri a vezetőség, írják fel az iv „Megjegyzés” rovatába a tagok lakcímét is.

A folyó ügyek letárgyalása után az üzlethelyiség kiszemelésére, üzletvezető szerződésének előkészítésére egy 15 tagú szűkebbkörű bizottságot választottak.

## Bundala Mihály dr nagyprépostnak a Károly király akció bizottsága elismerő köszönetet mondott.

A Károly király gyermeknyaraltatási bizottság tegnap a városházán Rimler Károly polgármester elnöklésével ülésezett.

Imrik S. Zoltán c. kanonok előadja, hogy Nagyváradra 660 osztrák gyermek érkezik 22 felügyelővel s 50 orvostanhallgatóval. A beosztás a következő: minden 30 gyermekre vigyáz egy felügyelő, a várost tehát 22 kerületre osztják fel. A gyermekeket a vasuti kocsikból veszik át, minden gyereknél 3 lap lesz: egy a felügyelőné, egy a gyermeké és egy összefoglaló lap, a melyen a nevek és adatok szerepelnek.

A gyermekeket a tanítók a muzeumkertbe viszik, ahol süteménnyel vendégelik meg őket. Bartha Gyula muzeumi alkalma zott e célra szívesen fogad sütemény adományokat. A gyerekek a felügyelőnek vezetésével a vendéglátó családokhoz mennek s ott lepihennek. Miután messze kell menniök, sokaknak a szállóhegyre, a bizottság felkéri a várost s a magánosokat, hogy *logataikat bocsássák a bizottság rendelkezésére.* — A gyermekek a magukkal hozott lisztet, amint Lukács Ödön polgármesterhellyettessel megbeszélte, a vasuti kocsikban hagyják.

Másnap a felügyelőnek a vendéglátó gazdáknál látogatást tesznek s beírják a gazdák neveit, azután szétosztják a lisztet s ezt közlik Várad Lajos közéleti hivatali főnökkel s Mayer László dr főorvossal. Komzsik Alajos bérlő ígéretet tett, hogy minden nap 100—100 gyermeknek ad ingyen fürdőt, a vasuti forgalmi főnökség pedig ingyen vasuti kocsikban szállítja ki őket a Szent László fürdőbe. Sokan időközben elszegényedtek a vendéglátó gazdák közül s ezek bejelentették, hogy 60 koronáért 6 héttig nem tudják ellátni a gyermekeket. Ennek pótlására gyűjtést ajánl. A terjedelmes és világos előterjesztést tetszéssel fogadta a bizottság.

Utána Edelman Menyhért dr igazgató pótlásokat indítványoz és pedig főként azt, hogy a felügyelő ellenőrzésére németül beszélő tanárokat s tanítókat kérjenek fel. Összevissza 6 hétről van szó. Tartalékcsaládokra is van szükség, mert sok helyen

nem lehet elhelyezni a gyerekeket: a vendéglátó tuberkulotikus s a lakás vizes. Felmenti Bundala Mihály dr nagyprépost önzetlen, lelkiismeretes működését, amelylyel a nagycél szolgálatába állott. Közbenjárására a Szent Vince intézet 40, az Immaculata zárda 30 a velencei zárda 20, a Szent László menedékház 25 gyermeket fogadott el nyaralásra. E kiváló főpap buzgólkodása elismerést érdemel s jegyzőkönyvi köszönetet kér számára.

Felemlítette Edelman, hogy a bécsi gyermekek első szállítmánya már megérkezett Budapestre s erről a budapesti menhely igazgatója a következő távirati értesítést küldötte, melyet minden községnek megküldenek:

A bécsi gyermekek első csapata tegnap érkezett. Könyfakasztó látvány volt a szomorú, lesóványodott szenvedő arcokat látni. Könyörgöm, fogadja a kis martirokat szeretettel.

Az osztrák gyermekek vigan jöttek Budapestre s elkísérte őket báró Hassarekné, az osztrák miniszterelnök neje is.

Nagyváradról dr Edelman Menyhért, a menhely gondnokával, Szerdahelyi Sándorral, Petrás és Dernyei Imre tanítókkal utazik a gyermekek elé. Itthon gondoskodni fognak szórakoztatásokról, kirándulásokról, Komzsik Alajos elvállalta, hogy minden héten kétszer ad 100—100 gyermeknek ingyen fürdőt a Püspökfürdőben.

Rimler Károly polgármester elnök: Eből látszik, hogy a legjobb kezekben van a Károly király akció, s hogy eredményes is lesz, arról kezeskedik a nagyprépost működése és jóakarata. Hozzájárul az indítványokhoz s kimondja, hogy Bundala Mihály dr nagyprépostnak lelkiismeretes, buzgó működéséért a bizottság jegyzőkönyvi köszönetet mondjon s háláját tolmácsolja.

A bizottság Imrik S. Zoltán c. kanonoknak előterjesztéséért köszönetet mond, javaslatait elfogadja.

\* A szőlőmunkát kitünően értő, keres a város közelében szőlőt a jövő évre feles munkára. Értekezhetni Schlauch-tér 12. szám

## Komoróczy és Bihar a központi választmány előtt.

Biharmegye központi választmánya tegnap Fráter Barnabás alispán elnöklésével ülést tartott, amelyen megjelentek: Balogh János előadó főjegyző, Baranyi András főjegyző, Jerzsák István h. á. elnök, Gyöngyössy István dr főügyész és Bitzy János.

Balogh János főjegyző adta elő a felebezéseket, amelyek 12 választókerület 41 szavazóköréből a képviselőválasztók 1919. évi névjegyzéke ellen beérkeztek. Nem tudjuk, hogy mi az oka, hogy kevés kérvény, felszólalás és észrevétel történt, annak a jele az, hogy a névjegyzékeket helyesen vették fel vagy a hagyományos nemtörődömség a választói jog iránt.

Az bizonyos, hogy az ügyeket kellően előkészítette, felszerelte s oly világos, tiszta előadásban tárta a bizottság elé, Balogh János főjegyző, hogy mindenki, még a laikus is rögtön tisztában lehetett az igazsággal.

Lasszik Károly kéményseprő Magyarcsékeről Belényesbe költözött s egyik helyen sem vették fel a névjegyzékbe. Kéri, hogy Belényesben vegyék fel. Teljesítették kérését.

Bálint Miklós dr gyakorló ügyvéd Érmihályfalván s nem vették fel szavazónak, holott kamarai tag.

Gyöngyössy István dr főügyész igazolja, hogy Bálint Miklós dr az ügyvédi kamara tagja, gyakorló ügyvéd. A törvény ezt elfogadhatónak tartja s így felvették a névjegyzékbe Bálint drt.

Kiss Gyulát Érmihályfalván adóalapon felvették, ugyszintén Goldfinger Salamont azon az alapon, hogy beszámították a felesége adóját is az övébe.

Most következett Komoróczy Ferenc esete. Az érkeserői földesur azért panaszkodik, hogy őt kihagyták a névjegyzékből, mert elmebajos, holott semmi baja.

Balogh János főjegyző bemutatja a nagyvárad királyi ítélőtábla ítéletét, eszerint Komoróczy Ferencet az igazságügyi orvosi tanács véleménye alapján perlekedési tébolyodottságban szenvedőnek találta a tábla s egy bünperben fel is mentette.

Gyöngyössy István dr főügyész: Nekem is volt egy ügyem Komoróczyval, a fegyvertartási engedélyt meg kellett volna tőle tagadni ez alapon. Nincs e indokolva a gondnokság alá helyezés?

Balogh János főjegyző bemutatja a törvény rendelkezését, eszerint kizáró ok az is, ha valaki elmebeteg, de nincs gondnokság alatt.

Ez alapon Komoróczy Ferencet a névjegyzékből kihagyják, ez ellen fellebezhet a közigazgatási bírósághoz.

Biharról 9 választó panaszkodik, hogy a nevüket rosszul írták be. Megállapítják, hogy az eredeti jegyzékről rosszul másolták le a névjegyzéket s például a bihari jegyzőnek, Váry Andrásnak a nevét is Várj Andrásnak írták. Elrendelték a névjegyzék helyreigazítását.

### Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r. t.

## A semleges hatalmak közös akciója a békéért.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Beavatott diplomáciai helyen kijelentették, ha a háború ez év végéig nem érne véget, valamennyi semleges állam közös, nagy, komoly lépést fog tenni a béke érdekében. Szükség esetén a semleges hatalmak együttes nyomást gyakorolnak a hadviselő felekre.

## Elsülyedt angol segédcirkáló és torpedóromboló.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Londoni hivatalos jelentés szerint A Warnore nevű 10509 tonnás segédcirkálót július 23-án egy német tengeralattjáró megtorpedózta és elsüllyesztette.

Rotterdam, július 27. A Reuter-ügynökség jelenti: egy angol torpedóromboló július 24-én aknára futott és elsülyedt. A személyzet tizenhárom tagja eltűnt.

## Szünetel a municiógyártás Angliában.

Eddig 150.000 ember sztrájkol.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Lapjelentések szerint Angliában a munició munkások sztrájkja egyre terjed. Tegnapig több mint 150,000 ember sztrájkolt.

Stockholm, július 27. A Reuter-ügynökség jelenti Londonból: A munició gyárakban kitört sztrájk ügyében a kormány ma kihirdette, hogy mindazon munkások katonai felmentését haladéktalanul visszavonja, akik vasárnapig nem állanak munkába.

## Wilson szláv légiókat szervezett ellenünk.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelentik: Wilson megengedte, hogy a szlávok, akik egykor Németország és az osztrák-magyar monarchia alattvalói voltak, belépjenek a hadseregbe. Amerika ebből a célból külön szláv légiókat szervezett.

## Az antant a balkán fronton nagy offenzívát készít elő.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Lokal Anzeiger szerint a balkán fronton, a macedonai oldalon, a Monasztirnál elterülő hegységekben nagy katonai mozdulatok észlelhetők, amiből azt lehet következtetni, hogy ott az antant hadsereg az egész frontra kiterjedő nagy hatalmas offenzívára készülődik.

## Foch tábornok offenzívája csak epizódja a végső küzdelemnek.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az Acht Ulrr Blatt írja: Az antant vesztesége ezen év első felében csaknem kétszeresére emelkedett. A legutóbbi offenzíva óta nagynehezen rendbe szedett és felújított kötelekeket ismét összekevertük és megtizedeltük. Oroszország utolsó vonaglásaira kell gondolnunk, mikor így siettetik katonai összeomlásukat. A legutóbbi események az antant erejét nagy mértékben csökkentették és Foch tábornok offenzívája csak epizódjává vált a hatalmas végső küzdelemnek.

## Foch tábornok egész stratégiai tartaléka harcban áll.

Budapest, július 27. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Daily Mail francia fronton levő haditudósítója jelenti: Foch tábornok ellentámadása alkalmával harcba vetette egész stratégiai tartalékát, összesen mintegy 30 hadosztályt.

## Japánban kormányválságot okozott a szibériai beavatkozás.

Budapest, június 27. (Saját tudósítónktól.) A Times jelenti Tokióból: Terauki miniszterelnök Jamagata hercegnek bejelentette, hogy ha az Egyesült Államokkal való együttműködés a szibériai intervenció dolgában valós válik, ő lemond a kormányelnökségről.

## Albániában átkeltünk a Semeni folyón.

Budapest, július 27. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

### Olasz harctér.

A tiroli fronton rohamcsapat vállalkozásainkkal a concei völgyben és a Valtersaban véres veszteségeket okoztunk az ellenségnek Albániában csapataink Ardonica mellett hét ellenséges lökést vertek vissza, Kalmi mellett pedig kivívták az átkelést a Semeni folyón. A Berattól északra lévő területen a harci tevékenység élénk maradt.

A vezérkar főnöke.

## Nyugaton csökkent a harci tevékenység.

Berlin, július 27. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

### Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. A harci tevékenység este sok helyütt feléledt az északi folyamán különösen a Scarpa két oldalán fokozott angol gyakorlati sikertelen támadásaival kapcsolatban.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Soissons és a Reims közötti harcvonalon tegnap a harci tevékenységben továbbra észrevehető ellanyhulás állott be, — Champagneban a Partheus két oldalán francia részleges támadásokat visszautasítottunk.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja. A Vogézekben és a Sundganbanon sikeres felderítő előretörések.

Ludendorff, első főszállásmester.

## A választójogi javaslat a főrendiház közjogi bizottságában.

### Elfogadták a javaslatot.

Budapest, július 28. (Saját tudósítónktól.) A főrendiház közjogi és törvényelőkészítő bizottsága ma délelőtt 10 órakor tartott ülésén tárgyalás alá vette a választójogi javaslatot.

Az ülést báró Rudnyánszky József háznagy nyitotta meg és bejelentette, hogy Wlassics Gyulát a főrendiház elnökévé nevezték ki. Helyébe a bizottság elnökévé Berzeviczy Albertet, előadónak Juhász Andor itélőtáblai elnököt választották meg.

Berzeviczy Albert megnyitó beszéde után Juhász Andor előadó ismertette a választójogi javaslatot.

A megindult vitában gróf Mailáth József, Szmrecsányi Lajos és Plósz Sándor vettek részt, majd gróf Károlyi József szólalt fel.

Ezután Wekerle Sándor miniszterelnök kérte a bizottságot, hogy a javaslatot, mely megegyezés eredménye, változatlanul fogadják el, mert módosítások esetén a választójogi javaslat sorsa őszig elodáztatnék.

A miniszterelnök felszólalása után a bizottság a javaslatot általánosságban és részleteiben módosítások nélkül elfogadta.

## A rögtönítelő bíróság megérkezett Nagyváradra.

Hétfőn vagy kedden lesz a bősörményi rablógyilkosság tárgyalása. — Nyilvános tárgyalás. — Ítélet esetén szerdán vagy csütörtökön: akasztás.

A berekbősörményi rablógyilkosság harmadik tettesét tegnap este Félix fürdőben letartóztatták s behozták Nagyváradra, ahol azonnal megkezdték kihallgatását. A harmadik rablógyilkos szintén orosz hadifogoly, neve Balatini Mihajlu.

A rablógyilkosok felett tudvalevőleg a temesvári hadosztálybíróság rögtönítelő bizottsága fog ítélni s ebből a célból tegnap este megérkeztek Nagyváradra a kiküldöttek: dr Czuczor Vilmos százados, hadbíró, dr Mogán István hadseregügyész és dr Barta Gyula hadbíró, zászlós.

A nyomozás befejezése után, valószínű-

leg hétfőn vagy kedden tartja meg tárgyalását a rögtönítelő bíróság a tüzelraktanya helyiségében.

A tárgyalás nyilvános. Amennyiben a rögtönítelő bíróság ítéletet hoz, amely ítélet csak halálos lehet, megerősítés végett az ítéletet külön futár fogja vinni Temesvárra.

Az ítéletet megerősítés után azonnal végrehajtják s így a vizsgálat eddigi adataiból következtetve, minden valószínűség szerint szerdán vagy csütörtökön Nagyvárad halálos ítélet végrehajtásának színhelye fog lenni.

## Az első női könyvvezető a közigazgatásban.

Legjobban a város számvevő hivatala s nyellette meg a háborút: hat tagja, köztük két számvevő és egy jogtudor gyakornok vonult a háboruba, s helyükbe csak két pótlást kapott a főszámvevő, akik, akár milyen ügyesek és hasznavehetők is, hat ember munkáját nem pótolhatták. A megmaradtakra hárult a feladat, hogy valahogy kiegészítsék a kátyuból a számvevőség megrekedt szekerét. Szöke József ellenőr, Erdélyi Bernát számtiszt, Losonczy Gábor számtiszt, Osváth Jenő alszámvevő s Kucserik János szakdíjnok neki is fekdtek a munkának, de előrelátható volt, hogy sokáig nem mehet az akták torlódása — s mert a restanciát feldolgozni képtelenek, az is elég, ha a napi folyó munkát elvégzik.

Szücs Géza főszámvevő, aki munka tekintetben a legszigorubb mértéket alkalmazza első sorban magára, kénytelen volt Jelinek Géza t. főszámvevő visszahívása iránt előterjesztést tenni, s ezt honorálta is a hadvezetőség, a főszámvevőhelyettes, maga is kiváló munkaerő és vezető talentum, itt-hon van, dolgozik megfeszített erővel. Közben azonban elvesztett a számvevőség egy hasznos munkaerőt, Nagy István számtisztet, akit a villamos műhöz Küzdy Kálmán helyére rendelt ki a polgármester. S elmegy a számvevőségől Kucserik János szakdíjnok, aki számtiszt állásra pályázik s 7 éves önzetlen eredményes buzgó és kifogástalan munkája után meg is választják. Csak az a feltűnő, hogy a számvevőségél 7 év alatt semmi előrehaladást nem tudtak ennek a kiváló munkaerőnek biztosítani.

Ilyen körülmények között a főszámvevő volt, aki a háborus költségek között is a maga ügyosztályánál a keretek betartására törekedett, két munkaerő felvételére kért és kapott felhatalmazást a polgármestertől, aki belátta, hogy itt gyors segítség szükséges.

Mindkettő ideiglenes könyvelő lesz s a két hely egyikére Porcsalmy József, képzett fiatal ember jelentkezett, a másikra a női felső kereskedelmi iskolát jól végzett leány: Zimányi Adrienne, Schuszték Adolf kereskedelmi igazgató kedvenc tanítványa, aki a

könyvelési szakban ért el kiváló eredményeket. A főszámvevő mindkettőt felvette s erről a polgármesternek jelentést tett, aki ezt tudomásul vette.

Az első női könyvvezető a közigazgatásban tehát megjelenik. Hangsúlyozzuk: a közigazgatásban, mert a város kereskedelmi vállalataiban, üzemeiben már van női könyvvezető. — A közigazgatás talajába azonban most ültetődik be az első női munkaerő, egy szakhivatalban, ahova fegyelem, figyelem, áttekintés, könyvelési talentum szükséges. A kisasszony, aki most a Haditermék R. T. könyvvezetőnéje, a következőket mondta nekünk céljairól:

— A kereskedelmiben is a könyvitel volt az a tantárgy, amely legjobban vonzott. Hajlamának kell lenni az embernek, ha valamely szakmára megy. A Haditerméknyitől is azért jövök el, bár ott is jó volt a helyzetem, hogy teljesen a könyvelésnek szentelhessem minden tudásomat és erőmet. Ha a közigazgatási könyvelés kielégíti ambícióm s biztosítja a megélhetésemet és előrehaladásomat, úgy beiratkozom az állam számvitelre a jogakadémián s leteszem a vizsgát.

A bankok ugyis tömve vannak már, új terület a közigazgatás s akinek van készlet-sége, tudása, bátorsága és munkakészsége, az itt is érvényesülhet. S jöhet idő, mikor a városi takarékpénztár megvalósulása nem lesz távoli lehetőség, s akkor se lesz késő a bankszakmára való átmenetel. — Egyelőre dolgozni fogok szorgalommal, kötelességtudással, sok sok jóakarattal. Szívesen tanulok azoktól, akik a számvevőhivatalban évek óta dolgoznak s remélem Szücs Géza számvevőnek nem lesz oka megbánni, hogy ilyen komoly munkára egy leányt alkalmazott.

\* Pályázati hirdetmény. A lugosi m. kir. földmives iskola igazgatósága a m. kir. földmives iskola, illetőleg annak gazdasági altisztképző tanfolyamára pályázatot hirdet. Az iskola illetve a tanfolyamra rokkant katonák pályázhatnak. Az iskola célja, hogy elméletileg és gyakorlatilag képzett, megbízható gazdákat neveljen. A tanfolyamok tartama 2 év, s minden év október 1 én kezdődnek. Az iskolánál fizetéses helyek (évi 300 korona) állami ingyenes helyek és alapítványi helyek vannak. A pályázati kérvények beadásának határideje: augusztus 30. Közelebbi feltételek a városi Hadigondozó Népirodánál (Városháza II. em. 39. sz. d. u. 3—6 óráig) megtudhatók. Nagyvárad, 1918 július 22. Dr Istvánffy István a városi Hadigondozó Népiroda igazgatója.

## A vasuti vonatok menetrendje.

A közönség nincs kellően tájékozva a vasuti vonatok indulási és érkezési idejéről. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a kereskedő és iparos közönség érdekében, szokott előzékenységgel gondoskodott arról, hogy a mindenkor pontos menetrend minddég rendelkezésére álljon a hivatalos órák alatt az utazó közönségnek.

Erről a kamara a következőkben értesíti az érdekelt közönséget:

A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a vasuti menetrend Nagyváradot és környékét érdeklő adatai rendelkezésére állanak.

Az utazó közönség a feltétlenül pontos menetrendet a kamarai irodában megtekintheti és lemásolhatja.

Az időnkint bekövetkező esetleges változásokat a kamara szintén közölni fogja.

Nagyvárad, 1918. július hó 26.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

Dr Moskovits József sk. Dr Oláh Béla sk.  
elnök. II. titkár.

Olvasóinkra való tekintettel a jelenleg Nagyváradot érintő vasuti vonatok indulási és érkezési pontos ideje a következő:

Nagyváradról—Budapestre.

Nagyváradról indul 1 óra 33 p. éjjel gyorsv., 10 óra 25 perckor éjjel személyvonat, 8 óra 05 perckor reg. gyorsvonat, 9 óra 29 pkor délelőtt szemv.

Budapestről—Nagyváradra.

Nagyváradra érkezik 2 óra 35 perckor éjjel személyvonat, 3 óra 10 perckor éjjel gyorsvonat, 5 óra 24 pkor d. u. szemv., 6 óra 50 pkor este. gyors.

Nagyváradról—Kolozsvárra.

Nagyváradról indul 3 óra 30 pkor éjjel gyorsv., 3 óra 50 pkor éjjel személyv., 6 óra 20 pkor délután személyv.

Kolozsvárról—Nagyváradra.

Nagyváradra érkezik 9 óra 50 pkor éjjel személyv., 1 óra éjjel gyorsv., 8 óra 56 p. reg. személyv.

Nagyvárad—Püspökladány.

Nagyváradról indul 2 órakor délután személyvonat.

Püspökladány—Nagyvárad.

Nagyváradra érkezik 7 óra 25 perckor reggel.

Nagyvárad—Szeged.

Nagyváradról indul 10 órakor délelőtt személyvonat, 7 órakor este személyvonat, 12 óra 50 perckor délben „Urlauber“ katonavonat mérsékelt polg. utasokkal.

Szeged—Nagyvárad.

Nagyváradra érkezik 7 óra 50 perckor reggel személyvonat, 5 óra 41 perckor délután személyvonat, 9 óra 40 perckor délelőtt „Urlauber“ katonavonat, mérsékelt polgári utasokkal.

Nagyvárad—Gyoma.

Nagyváradról indul 1 óra 48 perckor délután személyvonat.

Gyoma—Nagyvárad.

Nagyváradra érkezik 9 óra 30 pkor délelőtt személyvonat.

**Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.**

Nagyváradról indul délután 2 órakor szemv.

**Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.**

Nagyváraóra érkezik 8 óra 20 perckor délelőtt, szemv.

**Nagyvárad—Érmihályfalva.**

Nagyváradról indul 5 ó. 35 pkor délután szemv.

**Érmihályfalva—Nagyvárad.**

Nagyváradra érkezik 9 ó. 55 pkor délelőtt szemv.

**Nagyvárad—Debrecen.**

Nagyváradról indul 3 óra 26 pkor éjjel szemv., — 5 óra 40 pkor délután vegyesv.

**Debrecen—Nagyvárad.**

Nagyváradra érkezik 8 ó. 36 pkor este szemv., — 1 óra 25 pkor délután vegyesv.

**Nagyvárad—Csucsá.**

Nagyváradról indul 1 ó. 37 pkor délután szemv.

**Csucsá—Nagyvárad.**

Nagyváradra érkezik 7 ó. 30 pkor reggel szemv.

**A közélémezés hirdetései.**

**Lehet búzát vásárolni.** A m. kir. földmivélsügyi miniszter urnak az 1918. évi búza-, rozs-, kétszeres, köles-, árpa- és zabtermésből gazdasági szükséglet címén beszerezhető termények vásárlásának szabályozását illetőleg a következőket hozom az érdekelteknek és a város lakosságának tudomására:

Gazdasági szükséglet címén csak az vásárolhat, aki maga nem termelő, vagy akinek gazdasági szükségletét a termése nem fedezi. Ezen körülményt az átvevő bizottsággal történt elszámolással kell igazolni.

Vásárolni csakis f. évi október hó 15. ig és pedig a polgármester által a vásárló részére kiállított beszerzési utalvány alapján lehet és csak annak a községnek területén, ahol a vásárló állandóan lakik, illetve ahol gazdasága fekszik.

A vásárlás mindenkor csakis a Haditermény részvénytársaság útján történhetik, készárúvétel útján.

Közintézmények, közüzemek, továbbá oly ipartelepek és vállalatok, amelyeknek zavartalan üzembentartása a hadviselés érdekében áll, illetve közérdekből szükséges, saját állataik gazdasági szükségletét helyi vásárlás útján nem fedezhetik, hanem igazolt gazdasági szükségletüket a beszerzési utalvány alapján a földmivélsügyi miniszter engedélyével a Haditermény r.-t. útján szerezhetik be.

Ily kérvények a beszerzési utalvánnyal és az állatlétszámot s közérdekséget igazoló helyhatósági bizonyítvánnyal felszerelve közvetlenül a földmivélsügyi miniszterhez terjesztendők fel.

**Vállalatok terménybeszerzése.** A m. kir. földmivélsügyi miniszter urnak 107710—1918. sz. rendelete alapján tudomására hozom az érdekelteknek, hogy azon közintézmények, közüzemek, továbbá ipartelepek és vállalatok, melyeknek zavartalan üzembentartása a hadviselés érdekében áll, illetve közérdekből szükséges, saját állataik gazdasági szükségletét helyi vásárlás útján nem fedezheti, igazolt gazdasági szükségletüket beszerzési utalvány alapján a földmivélsügyi miniszter ur engedélyével a Haditermény részvénytársaság útján szerezhetik be.

A beszerzési utalványokat a közélémezési ügyosztály állítja ki. A beszerzési utal-

vány kiállításának kérelmezésénél az illető közintézmény, vállalat stb. által az állatlét szám rendőrnaióságilag igazolandó.

A kiállított beszerzési utalványok a felteknek nem adatkak ki, de kimutatásba foglalva a város polgármestere által terjesztetnek fel a m. kir. földmivélsügyi miniszter urhoz.

**Prémium a leszállított termények után.** A közélémezési miniszter urnak 117000—1918. számú rendelete alapján a következőket hozom a város lakossága tudomására: Miután szállítási prémium csak a vasúti vagy hajó állomásra illetve a malomba tényleg leszállított termények után fizethető s miután az ellátatlanok gabona szükséglete ezzel szemben csak a Haditermény r. t. raktárában tárolt vagy már átvett, de még a termelőnél tárolt terményekből szolgáltatható ki a Haditermény bizományosa által ez utóbbi készletek után szállítási praemium fizetésének vagy felszámításának helye nincs.

Prémiumos fizetésű gabona tehát beszerzési utalványra ki nem szolgáltatható az így kiszolgáltatott terményekért, a termelő csak a legmagasabb árat s a 2668—1918. M. E. sz. rendelet 1. §-ában meghatározott 15 illetve 10 korona ártóbblatot igényelheti.

A bizományos pedig a beszerzési utalvány alapján vásárlótól azon felül bizományos jutalék címen további 4 koronát számíthat fel.

Beszerzési utalvány csak annyi termény erejéig adható ki, mennyi a község területén termelt terményekből a Haditermény bizományosának közlése szerint erre a célra rendelkezésre áll.

**Pótkávé kapható.** Tudatom a város közönségével, hogy pótkávé érkezett és az alanti kereskedőknél vásárolható: Perl Mór, Wurst József, Blaha István utóda, Fodor István, Aszódy és Pálotay, ifj. Popper József, ifj. Weisz Bernát, özv. Grünvald Mórné és társa, Mihelfi és Kandell, Vadász S. Andor. A közönség pótkávé szükségletét e cégeknel beszerezheti.

Lukács Ödön  
polgármesterhelyettes.

**Ghillardi főhadnagy.**

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter legutóbbi képviselőházi felszólalásában megemlítette, hogy Albániában árulás miatt voltunk kénytelenek feladni állásainkat s visszavonulni észak felé. Az árulót is megnevezte: Ghillardinak hívják, osztrák-olasz származású főhadnagy.

Egy nagyváradai tiszt, aki az albániai fronton járt, beszélt nekünk erről a Ghillardiról:

— Ghillardi Emil szőke, magas termetű katona volt, semmit sem tudott németül, csak olaszul beszélt s litogtatta osztrák érzelmeit. Mikor az olaszok új offenzívája megkezdődött, Ghillardit két kadetvel Fieriben hagyták. Fieri volt az ugynevezett „felvételezési” hely, onnan látták el magukat a brigádok mindennel, amire szükségük volt: ennivalóval, felszereléssel. Volt ott milliárdokra menő készlet. Ezt a telepet bizták Ghillardira azzal a parancscsal, hogy ha az olaszok csakugyan közelednének Fieri felé, a telepet gyujtsa fel s vonuljon vissza. A főhadnagy a két kadetet elküldötte pár óra múlva azzal, hogy ő egyedül végrehajtja a parancsot s ez könnyű is lesz, mert a telepet körülásták s teleöntötték az árkokat benzinnel, petrolummal és egyéb gyúlékony anyaggal.

Amint a kadétek elmentek, Ghillardi az olaszoknak jelet adott s átadta sértetlenül a nagy készletet, egyúttal közölte velük, amit tudott visszavonuló seregeinkről. Kém volt ő a hadseregben, épp ezért az egész haditervet meg kellett változtatni árulása miatt. — Ghillardi különben Nagyváradon is szolgált, de itt senki sem szerette.

**HÍREK**

**\* A királyi család utazása.** Bécsből jelentik: Öfelsége Károly király és Zita királyné gyermekeikkel ma este a Reichenau melletti Wartholcba érkeztek.

**\* Malatinszky Lajos itthon.** Malatinszky Lajos főispán nyári szabadságát befejezte s ma Budapestre érkezik, ahol a város ügyeiben eljár, nevezetesen a tisztviselők 35 százalékos háborús segélyének ügyét jóváhagyatja. A főispán hétfőn délután érkezik haza.

**\* A honvédelmi miniszter Bécsben.** Budapestről jelentik: Szurmay Sándor honvédelmi miniszter Bécsbe utazott.

**\* Katonai kitüntetések.** A király megparancsolta, hogy dicsőre elismerés tudtul adassék German László 37. gyalogezredbeli tart. hadnagynak és dr. Atlasz Mór 37. gyalogezredbeli segédorvosnak.

**\* Malatinszky Lajos főispán váradi szavazó.** A város központi választmánya tegnap Rimler Károly elnöklésével ülésezett. Az 1919. évi képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke ellen 10 felszólalás érkezett be és pedig: Wallner Győző tanító, Földi Jenő dr. orvos, Erdős Mátyás dr. járásbíró, Markovits Zoltán dr. t. jegyző, Létai Dezső adóügyi biztos, Varga József irnok, Bónyi Antal ny. tanár, Benyovszky János, Schweiger László joggyakornok és Malatinszky Lajos főispán részéről. A bizottság mind a 10 felszólalót felvette a névjegyzékbe.

**\* Adomány a Sajtóhölgybizottságnak.** A sajtónak egy leikes áldozatkész barátja ujabban 150 koronát adományozott céljainkra. Ezuton fejezi ki hálás köszönetét az Elnökség.

**\* A tizenhetedik gyógyszertár.** Egy nagyváradai gyógyszerész a belügyminiszterhez folyamodott, hogy engedje meg neki a tizenhetedik gyógyszertár felállítását. Illetékes helyen az a vélemény alakult ki, hogy éppen elegendő gyógyszertár van Nagyváradon, több mint akármelyik más vidéki városban s az itt levő 16 gyógyszertár is bőven kielégíti a közegészségügyi követelményeket. Gyógyszer most már alig van, új gyógyszertárra tehát nincs szükség, mert azok a gyógyszertárak is, amelyek nem közegészségügyi intézmények szállítói, fogkefék, piperecikkek, arckrémek árusításából tengődnek, itt pedig a drogeriákban találnak nagy konkurrenciára, amelyek kis jövedelmüket is megcsonkítják. Annyira sok a gyógyszertár, hogy illetékes helyen komolyan gondolkodnak 2—3 gyógyszerész felmentésének megszüntetéséről. A tizenhetedik gyógyszertár megnyitása tehát nem a közel jövőben fog lenni.

## A japán csapatok átvonulnak kínai területen.

**Budapest, július 27.** (Saját tudósítónktól.) A Jicsi című lap pekingi tudósítója jelenti, hogy a kínai kormány alapos megfontolás után összeköttetésbe lépett a kínai-japán egyezmény alapján való intervenció dolgában Mukden katonai hatóságaival. A lap arról is értesül, hogy a Japán csapatok kínai területen keresztülvonulnak és hogy annak a látogatásnak, amelyet báró Hajasi és Saito tábornok tett nemrégén több ízben a kormánynál, nyilvánvalóan az volt a célja, hogy teljes megegyezést hozzon létre, mielőtt tette kerül a sor.

## A Wolf-ügynökség esti jelentése.

**Berlin, július 28.** A Wolf-ügynökség jelenti 27-én este: A harcteröken ma is nyugodtan telt el a nap.

## Ukrajnában nincs antant konzulátus.

**Budapest, július 28.** (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Az Havas-ügynökség jelenti Moszkvából: Kievből érkező híradások szerint az odeszszai francia-angol és görög konzulok az antantnak még Ukrajnában levő utolsó konzulai Moszkvába költöztek.

\* **Próbasütés.** A korai cséplésből származó gabonát megőrlette a város és friss lisztből próbasütést rendezett. Az új liszt még gyenge, nem álló, de nem is csoda, máskor az idej buzát csak decemberben őrlték meg s használták kenyérsütésre. De azért így is jó, mert új, friss, kellemes és ami fő, van már belőle.

\* **Anyák-köre.** Ma vasárnap délután 3 órakor lesz megtartva az Anyák-köre a kath. Növendő Egylet hivatalos helyiségében.

\* **Hadikölcsönjegyzés a Polgári Takarékpénztárban.** A Polgári Takarékpénztárnál a VIII. hadikölcsönre két milliót jegyeztek.

\* **Dutkay Zaza sikere Gyulán.** Szülővárosában Gyulán a Lyon Lea címszerepében mutatkozott be *Dutkay Zaza*, aki már a Szigligeti színházban is sikert aratott. A siker, ami természetesen is, a kisebb igényű gyulai színházban sem maradt el, zajos taposok, virágosz, meleg ünneplés fogadták a kétségtelenül tehetséges vendégszereplő művésznőt.

\* **Petőfi emléke.** E hónap 31-én lesz 69 ik évfordulója azon történelmi nevezetességű napnak, a mikor 1849. július 31-én a segesvári csataterén eltűnt *Petőfi Sándor*. Emlékét városunkban a Petőfi asztaltársaság kegyelettel őrizi, halála évfordulóját megszokta ünnepelni. E tárgyban gyűlésre jöttek össze szép számban a Petőfi asztaltársaság tagjai, a Rólich Béla kolozsvári utcái vendéglőben és elhatározták, hogy a magyar szabadsághősnek halála évfordulóját az idén is ünnepélyesen kegyelettel fogják megünnepelni.

\* **Népünnepély és Annabál a Félix-fürdőben.** Ma délután pazar jókedv és színes hangulat várja Reigl Ernő, az európai izlésű fürdőbérő messzehírű fürdőjének a vendégeit. Délután 3 órától vidám zene, izletes Benedek cukorka, szépségverseny, férficsunyasági verseny, amerikai anyakönyvvezető, virágcsata, confetti, mese délután (Nely néni, Akos bácsi mesélnék). Bihari Sándor szaval, szabadszirpad, tombola értékes nyemrényekkel, szenzációs műsorú hangverseny Hadrik Anna és Toronyi Gyula fővárosi művészek felléptével, éjfélig Annabál és sok más új és ötletes szórakozás. A fürdő-

szezon legsikerültebb, páratlan népünnepélye iránt óriási az érdeklődés. Jegyek a művészi előadásra a Hegedűs Hirlapírodában még kaphatók.

\* **Hivatalos órák a bankokban.** Alulírott pénzügyminiszter elhatározta, hogy folyó hó 22-től f. évi szeptember 15-ig pénztárórákat hétköznapokon délelőtt 9-től 12-ig és délután 4-től 5-ig tartanak. Magyar általános hitelbank nagyváradi fiókja. Pesti magyar kereskedelmi bank nagyváradi fiókja. Angol-Osztrák bank nagyváradi fióktelepe. Nagyváradi takarékpénztár, Egyesült bank és takarékpénztár r. t. Nagyváradi hitelbank r. t. Leszámitelő és jelzálogbank r. t. Polgári takarékpénztár r. t. Nagyváradi kereskedelmi és forgalmi bank r. t. Nagyváradi agrár takarékpénztár r. t. Ujvárosi takarékpénztár r. t.

\* **Kinek kell gyümölcsfa?** A földművelésügyi miniszter Biharmegye alispánját terjedelmes leiratban értesítette arról, hogy az állami kertészetek gyümölcsfatermelésének 50 százalékát a gazdák és gyümölcsfatermesztő kerttulajdonosok igénybevehetik. A részletes felvilágosítást szívesen megadja az alispáni vagy a polgármesteri hivatal, itt az idő rövidsége miatt csak annyit közlünk, hogy július 31-ig az állami hivatalnokok és tanítók adhatják be kérvényeiket az őszi szállításra.

\* **Elfogták a 200 ezer koronás banklopás tettesét.** Budapestről jelentik: A Magyar Országos Banknál eikövetett 200 ezer koronás lopás tettesét a rendőrség elfogta Haser József bormunkás személyében. Elmondta, hogy Gerula József nevére kiállított munkakönyvvel állt szolgálatba s harmadnap elkövette a lopást. Haser teljes beismerésben van. Eddig 23000 koronát találtak meg nála.

\* **Beteg tiszték jelentkezzenek.** Mindazon tiszték (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik a harcterről visszatérve, betegségük miatt vagy mint lábadozók magánápolásban vagy magánkórházban a város vagy valamelyik póttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek július hó 30-án délelőtt 10 órakor (Ór-utca 5. sz. a.) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülmény ka-

tonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Friedbergi Salomon Ernő altáboruagy állomásparancsnok.

## MOZI.

**Egy detektívdrama a Vigadóban.** Az üldözött tudós címmel rendkívül érdekes és egészen új megvilágítású detektívdramát mutat be mai fényes műsorán a Vigadó mozgószínház. A film főszerepét az immár világ-híres fiatal német színész, Ernst Reicher játssza aki Stuart Webbs detektív alakját ábrázolja. A dráma minden szépsége mellett egy erkölcsi tételt, az isteni igazságszolgáltatást szemléltet ragyogó, piasztikus módon.

**Szenzációs filmtragédia az Apollóban.** Az Apolló színház ma este ragyogó filmeseményt mutat be egy elsőrangú Goetz filmet, melynek legutóbb Bécsben igen nevezetes sikere volt. A szöke zsidóleány című megdöbbentő erejű tragédia ez, Buth Goetz — a legemlegettebb film-író grandiózus alkotása. A téma bravuros. A szegény zsidó egyetlen tüneményes szépségű leánya, akit a nagyszerű Hedda Vernon ábrázol menyasszony lesz.

A vőlegény származásában hozzáillő, de vagyon tekintetében jóval felette áll a menyasszony családjának, azonkívül a leány édesapja adósa is a vőlegénynek. A parti mindenképpen előnyös és jó, de — ez a tragédia: a menyasszony szíve másé. Hedda Vernon egyik legértékesebb alakítását produkálja a darabban s partnerei: Otto Eggerth, Theo Bekker és Karl Volkenberg, a kitűnő berlini színészek is elsőrangúak. A mesteri rendezés Hubert Moest műve. A műsor többi száma is csupa fényes újdonság. Az Apolló kiváló új zenekarának nagy sikere van.

## Igazságszolgáltatás.

**A Teleky-utcai cigarettagyár.** Palánkay Károly tanácselnök elé tegnap Papp Flórika Wassmer Jánosné került, akinek két bodegája is van a Teleky utcán. Egy a volt Stepper cukrázda mellett, egy pedig a Weintraub-bolttal szemben. Papp Flórika gyarkorta szerepelt már a dohányjövődéki bíróság előtt, most is az a vád ellene, hogy sok cigarettát készített s azt jó áron eladta a bodegáiban. Papp Flórika részben beismerte a vádat, abban a részben, hogy sok cigarettát készített. De nem pénzért adta a bodegában megforduló fiatal embereknek, dehogyanem szivességből és szivességért. Hogy mi volt ez a szivesség, azt nem mondta meg. Palánkay Károly elítélte őt 200 korona pénzbüntetésre. Megfeleltetve. — Cser József illetékjövődéki kihágási ügyét, amelyben arról volt szó, hogy átmenetileg megvásárolt ingatlant eladott, de illetéket csak az ő vevője fizetett, elnapolták. Jegyző volt Roskoványi Zoltán dr. A vádat Klitusz János pénzügyi tanácsos képviselte.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY.**  
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

A Nagyváradi városi vasut igazgatósága, felügyelő bizottsága és tisztviselői kara mély megilletődéssel jelentik, hogy társaságunknak a megalapítás óta igazgatósági tagja

**Dr SZIRMAI RIKÁRD**

f. hó 27 én Budapesten elhunyt. Egyéniségének minden kiválóságával, tudásának és tehetségének páratlan gazdagságával irányította intézetünket.

El nem muló hálával és mélységes kegyelettel búcsuzunk tőle, kit munkarejének teljében ragadott ki a végzet.

Nagyvárad, 1918. évi július hó 27.

A Nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut igazgatósága, felügyelő bizottsága és tisztviselői kara mélyen megrendülve jelenti, hogy társaságunk igazgatósági tagja

**Dr SZIRMAI RIKÁRD**

f. hó 27 én Budapesten elhunyt. Kiváló egyéniségével, gazdag tudásával és tehetségével intézetünk fejlődésére oly áldásos és tevékeny közreműködést fejtett ki, hogy maradandó emlékét soha el nem muló hálával és kegyelettel fogjuk megőrizni.

Nagyvárad, 1918. évi július hó 27.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszer-tár mellett)  
Telefonszám: 827.

**Leibchenek félárban!**

**Eladó házak!**

Rákóczi-ut 1. és Rimanóczy-utca 4. számú bérház, továbbá Fürdő-utca 22. számú sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:  
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd  
Sai Ferenc-utca 15. sz.  
Telefon-szám: 4-16.

**OLCSÓN!**

vállalok kőműves, ács és cserepező munkát, helyben és vidéken

Staharóczy József  
Damjanich-u. 16.

**VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK** megérkeztek, remekszép üvegcsillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szerelgetnek

**STERN VILLAMOS VÁLLALATA**  
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

**VIGADÓ mozgó-színház**

MA

Az üldözött tudós.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

**APOLLÓ mozgó-színház**

MA

A szőke zsidóleány.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

**HETI ÁRJEGYZÉK:**



- Porcellán mozsár ütővel . . . . . 12-
- Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral . . . . . 15-
- Majolika tálca fogóval . . . . . 8-
- Majolika cukortartó díszes . . . . . 8-
- Majolika gyümölcskészlet . . . . . 8-
- Vizes készlet csiszolt üvegből . . . . . 12-
- Boros . . . . . 12-
- Likőr . . . . . 12-
- Befőttes készlet kristály fehér . . . . . 12-
- Gyümölcs készlet kristály üvegből . . . . . 12-
- Majolika fali sőtartó színes . . . . . 8-
- Majolika vizeskancsó színes . . . . . 10-
- Kenyérszár színes üveggel . . . . . 10-
- Chinaezüst cukortartó . . . . . 10-
- Chinaezüst gyümölcsállvány . . . . . 10-
- Majolika virágváza színes . . . . . 5-
- Majolika virágfázék . . . . . 5-
- Majolika díszfigura . . . . . 5-
- Porcellán főzőlábas . . . . . 5-
- Porcellán főzőfazék . . . . . 5-
- Teáskészlet színes aranyozással . . . . . 50-
- Kávékészlet színes aranyozással . . . . . 50-
- Feket-skészlet színes aranyozással . . . . . 50-
- Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással . . . . . 150-
- Hideg felvágottas készlet sz. aranyozással . . . . . 40-
- Mosdókészlet színes finom díszítéssel . . . . . 50-
- Falidőkör színes aranyozott kerettel . . . . . 80-
- Asztali-lámpa teljesen felszerelve . . . . . 25-
- Függő-lámpa teljesen felszerelve . . . . . 80-
- Teáspohár chinaezüst foglalásban . . . . . 8-
- Teáscsésze színes finom aranyozással . . . . . 4-
- Kávécsésze . . . . . 4-
- Köpöcsésze . . . . . 5-
- Főzőlábas barna tűzálló füllel . . . . . 5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

**KOMLUS TESTVÉREK**

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

**TŰZIFA**

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvéttetik Rákóczi-ut 22. sz. a.,  
**APOLLÓ-TÓZSDE.**

**Fésűk**

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtók, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárak, pipere és toilete szükségletek legjobb beszerzési helye

**Fésű- és díszműáruház**  
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.  
javítások eszközöltekn.

**VAS és rézágak,**

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

**Tátray Sándor**

r.t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

**Bubla és Társa**

Cégtulajdonos: Bubla József  
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő málnaszörp, Törleipezsgő, valódi kitűnő ó-borok.

**Saját termésű borok!**

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmickek. Naponta friss vaj, remek lipthói túró.

TELEFONSZÁM: 11-49.

## ◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

**4 szobás lakás**  
1 kataszt. hold kerttel, villanyal, vízvezetékekkel, nyaralónak is alkalmas, eladó. Értekezni Fábriánénál, Keskeny-utca 16.

**Hegedű.**  
gen régi, értékes, sokat átszott hegedű eladó. Petrássovits, Biharnagybajom.

**Társzekér eladó.**  
Megtekinthető Papnevelő intézet udvarán.

**Pemete**  
és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

**Tyukszemirtó**  
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

**Bérbeadó**  
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradai cégnél nyerhető.

**Poloskairtó**  
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

**Őr**  
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

**Jó bizonyítványokkal** rendelkező megbízható egyén hivatalos szolgái minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

**Butorozott** szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

**Főzőtőköt**  
maximálisnál olcsóbb áron Tisztviselők fogasztási szövetkezetében, Rákóczi-ut 6, mindenki kaphat. Ugyanott boltiszolga felvétetik.

**Gizeilla-villa**  
Kálvária-utcán eladó. Augusztus 5-én átvehető. Kiváló ízléssel épített, télen is lakható magánház, három utcai, egy udvari szoba, előszoba, fűrdőszoba, cselédszoba, mosókonyha, pince, kamara, előker, gyümölcsöskert, villanyvilágítás, vízvezeték. Értekezheini kizárólag: Czibula fodrásznál, Uri-utca 5.

**Nőiszabóság**  
— Divatterem. Elegáns costümök, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában.

**Fényképészeti**  
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

**Ruhafesték**  
valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

**Kiadó**  
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

**Ne dobja ki pénzét** új ruhákért, mert a kintinően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

**Tavaszi** szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

## LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépírásra, ker. számtanra, könyvviteire.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

## A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!

## Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!  
Villanyvilágítás!

Téli saisonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

NAGYVÁRAD VÁROS

## VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.

## Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévvíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással kőszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről! kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

## Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

## ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.